

Viitorul verde – în mâinile tinerilor

Asociația „**Asistență și Programe pentru Dezvoltare Durabilă – Agenda 21**”

Proiectul: „**Empowering young people for a green future**”

VIITORUL VERDE – ÎN MÂINILE TINERILOR – Toolkit destinat facilitatorilor, cadrelor didactice sau formatorilor implicați în activități pe tema protecției mediului înconjurător și agriculturii sustenabile în rândul tinerilor, cu scopul de a-i înzestra cu informațiile necesare privind provocările curente în acest domeniu, dar și noile tendințe care promovează modele durabile de implicare în comunități.

Autor: Andreea Mirela Tătaru

Managerul proiectului: Andreea Mirela Tătaru

Acest proiect este finanțat cu susținere din partea organizației europene MIJARC Europe, prin programul Solidarity Fund. Acest material reflectă doar vederile autorilor, iar organizația nu poate fi făcută responsabilă pentru utilizarea informației pe care o conține.

Cuprins

1. Cine implementează proiectul?
2. Descrierea proiectului
3. 2015 - Anul European pentru Dezvoltare
4. Activitatea 1: Hrana - istoric
5. Activitatea 2: Agricultură și ecosistemele
6. Activitatea 3: Stilul de alimentație și influențe externe
7. Activitatea 4: Grădini școlare
8. Anexe
9. Bibliografie

1. Cine implementează proiectul?

Asociația Asistență și Programe pentru Dezvoltare Durabilă – Agenda 21 este o asociație română neguvernamentală, de interes național, non-profit, neafiliată politic sau religios, constituită în februarie 2003. *Scopul* fundamental al APDD - Agenda 21 este sprijinirea politicilor statului român de promovare și implementare în România a obiectivelor Dezvoltării Durabile.

Pentru îndeplinirea acestui scop, organizația și-a asumat *misiunea* de a:

- Dezvolta parteneriate cu autorități locale pentru valorificarea inițiativelor și eficientizarea guvernării locale;
- Promova activități de educație în domeniul drepturilor omului, cu accent pe educația civică și cetățenia democratică;
- Întări rolul actorilor sociali cu potențial ridicat în realizarea dezvoltării durabile: copii și tineri, comunități locale, sectorul privat și comunitatea oamenilor de afaceri, comunitatea științifică, media;
- Acorda asistență și suport pentru grupurile marginalizate sau cu risc ridicat de excludere socială.

Conceptul cheie al APDD – Agenda 21 este Dezvoltarea Durabilă. Un viitor sigur și prosper nu poate fi gândit în afara dezvoltării durabile.

Grupurile țință privilegiate sunt copiii și tinerii. Oportunitățile de educație și dezvoltare oferite copiilor și tinerilor sunt garanția unei societăți durabile.

Voluntariatul în beneficiul comunității este una din *valorile fundamentale* ale asociației.

Finanțatorul acestei inițiative locale este **MIJARC World (International Movement of Catholic Agricultural Rural Youth)**, o organizație internațională cu membri pe 4 continente, înființată de tineri pentru tineri. MIJARC promovează și contribuie la dezvoltarea zonelor rurale din lume. Este un actor important în zonele rurale și sprijină tinerii să se organizeze, să se implice în procesul de luare a deciziilor în comunitățile locale și regionale.

La nivel mondial, organizația este recunoscută de Vatican, are status de membru consultativ la UNESCO, FAO, ILO, ECOSOC.

2. Descrierea proiectului

Toolkit-ul destinat formatorilor, facilitatorilor sau cadrelor didactice a fost creat în cadrul proiectului „Empowering young people for a green future” care se derulează în perioada octombrie 2015 – august 2016. Inițiativa a fost dezvoltată de APDD – Agenda 21 în contextul Anului European pentru Dezvoltare (2015) care a avut, printre priorități, dezvoltarea durabilă, politicile sustenabile adresate tinerilor și securitatea hranei. România are un potențial agricol foarte mare datorită terenurilor și resurselor de sol pe care le deține. Cu toate acestea, sectorul agricol a devenit din ce în ce mai neatractiv pentru tinerii din România unde cel mai întâlnit tip de agricultură este cel de subsistență, preponderent în familiile din mediul rural. Factorii care determină reticența populației tinere de a se implica în agricultură intensivă/extensivă sunt diverși: lipsa resurselor financiare, lipsa sprijinului instituțiilor statului în stimularea activităților economice agricole sau atracția mediului urban prin prisma posibilităților de dezvoltare a carierei. O soluție ar putea consta în atragerea eficientă a fondurilor europene destinate acestei activități și în pregătirea resurselor umane în acest domeniu.

Prin urmare, scopul proiectului este de a încuraja și stimula tinerii prin transmiterea informațiilor și instrumentelor necesare în vederea pregătirii lor, în calitate de viitori adulți, în spiritul dezvoltării sustenabile și să îi mobilizeze spre un tip de producție și consum durabil.

Obiectivele proiectului sunt următoarele:

- Să îmbunătățească nivelul de conștientizare a tinerilor cu privire la dezvoltarea durabilă în contextul Anului European pentru Dezvoltare;
- Să-i implice pe tineri în comunitățile locale, în activități care se bazează pe prioritățile dezvoltării sustenabile.
- Să disemineze inițiativa drept un model de bună practică în mediul online și alte județe din România.

Activitățile proiectului constă în organizarea a trei sesiuni de formare pentru 45 de elevi din 3 județe din România pe tema dezvoltării durabile, a Anului European pentru Dezvoltare, producția durabilă și consumul sustenabil. De asemenea, fiecare sesiune de formare vizează crearea unei zone în interiorul comunității școlare destinată activităților precum grădinăritul, în vederea promovării învățării practice în domeniul agriculturii durabile.

De asemenea, două mese rotunde care vor viza diseminarea acestei inițiative vor avea loc în alte două județe din România cu scopul de a stimula activități asemănătoare și în alte comunități școlare pe teme menționate anterior. Acest toolkit va fi utilizat în cadrul celor trei sesiuni de formare care au loc în cadrul proiectului și va fi diseminat în mediul online de APDD – Agenda 21, pe website-ul oficial și în rețelele de parteneri care sunt implicați în acțiuni similare.

3. 2015 – Anul European pentru Dezvoltare

2015 a fost un an special dat fiind faptul că Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului au ajuns la termenul limită și s-a concretizat agenda post-2015.

Uniunea Europeană a desemnat 2015 drept Anul European pentru Dezvoltare, fiind primul an european destinat afacerilor externe care a oferit noi oportunități pentru cetățeni și a arătat angajamentul UE la eradicarea sărăciei globale.

În organizarea AED 2015, Uniunea Europeană și-a propus următoarele: informarea cetățenilor Uniunii cu privire la cooperarea pentru dezvoltare a UE și a statelor membre, stimularea implicării directe, gândirea critică și interesul activ al cetățenilor Uniunii față de cooperarea pentru dezvoltare, sensibilizarea publicului cu privire la avantajele cooperării pentru dezvoltare precum și promovarea în rândul cetățenilor din Europa și din țările în curs de dezvoltare a unui sentiment de solidaritate într-o lume în schimbare și din ce în ce mai interdependentă.

Fiecare stat membru a avut propriul calendar de evenimente pentru marcarea Anului European al Dezvoltării.¹

Fiecare lună a avut o temă diferită în 2015 după cum urmează:

- ✓ Ianuarie: Europa în lume
- ✓ Februarie: Educație
- ✓ Martie: Femei și fete
- ✓ Aprilie: Sănătate
- ✓ Mai: Pace și securitate
- ✓ Iunie: Creștere ecologică durabilă, locuri de muncă decente și întreprinderi
- ✓ Iulie: Copii și tineri
- ✓ August: Ajutorul umanitar
- ✓ Septembrie: Demografie și migrație
- ✓ Octombrie: Securitate alimentară
- ✓ Noiembrie: Dezvoltarea și combaterea schimbărilor climatice
- ✓ Decembrie: Drepturile omului și guvernanta

¹ informații oficiale preluate de pe website-ul Ministerului Afacerilor Externe: <http://mae.ro>, accesat la data de 6.01.2015;

Articol: Capul Verde: Oamenii se bucură împreună de roadele muncii lor

În secolele trecute, horticultura reprezenta o sursă importantă de subsistență pentru locuitorii din Capul Verde, un arhipelag sărac în resurse. Producția de banane, în special, le permitea agricultorilor să își asigure venituri constante și să aprovizioneze comunitățile locale. Din păcate, ne povestește Nora Silva, directorul Institutului național pentru cercetare și dezvoltare agricolă, în anii 1990, majoritatea plantațiilor au căzut pradă secetei, poluării și bolilor.

La începutul noului mileniu, perspectivele pentru redresarea sectorului păreau sumbre, punând sub semnul întrebării mijloacele de trai ale locuitorilor, dezvoltarea socioeconomică și securitatea lor alimentară. „Cândva, aceste câmpuri erau pline cu bananieri”, ne spune Nora Silva, în timpul unei vizite în Santa Cruz, „astăzi, n-a mai rămas nimic.”

În încercarea de a relansa sectorul și de a-i reda zonei gloria de odinioară, Uniunea Europeană a finanțat dezvoltarea sistemelor de irigații pe insula Santiago. Aceasta a însemnat construirea unor rezervoare mari de apă și instalarea de silozuri în apropierea noilor plantații, unde o rețea de conducte și furtunuri dispersează apa la intervale regulate.

Cu un sistem de irigații funcțional, agricultorii care beneficiază de proiect își pot face, în sfârșit, treaba. Printre ei se numără și João S. F. din Santa Cruz. După ce și-a pregătit solul, el a

plantat lăstari de bananieri importați din Insulele Canare și Brazilia prin intermediul proiectului. Apoi, împreună cu lucrătorii săi, a avut grijă de plantație și a supravegheat arborii până în momentul în care au ajuns suficient de maturi pentru a fi recoltați.

După cum ne explică João, astăzi, principalele culturi din arhipelag sunt fasolea și porumbul, din care se prepară două mâncăruri tradiționale, cachupa și feijoada. Totuși, lipsa apei de ploaie face ca aceste culturi să nu fie foarte rentabile. La aceasta se adaugă și faptul că fasolea și porumbul pot fi recoltate doar o dată pe an. Prin comparație, bananierii prezintă un avantaj incontestabil, pentru că rodesc tot anul, ajungând la maturitate o dată la patru luni.

După relansarea producției de banane, João a trecut la diversificarea culturilor, plantând mango, ananas și trestie de zahăr. Acestea sunt doar câteva dintre plantele cultivate cu ajutorul sistemelor de irigații și al asistenței tehnice acordate de UE. Alți agricultori din zonă mai cultivă, printre altele, fructul dragonului, mure, zmeură, afine, nuci macadamia și litchi. În plus, activitățile de cercetare în domeniul horticulturii, finanțate de UE, îl ajută pe João să își optimizeze capacitățile de producție, să asigure standarde înalte de calitate și să pună în practică strategii care reduc expunerea culturilor la boli și le sporesc longevitatea.

Datorită proiectului, 178 de agricultori, dintre care 43 de femei, au reușit să își planteze propriile culturi. Ajutându-i pe João și pe ceilalți agricultori să replanteze câmpurile și să-și extindă și gestioneze culturile în mod independent, programul facilitează cultivarea rapidă. „Proiectul are un caracter durabil”, spune ambasadorul UE José Manuel Pinto Teixeira, „deoarece lăstarii pot fi utilizați pentru a obține noi plantații.”

Acest nou avânt al sectorului agroalimentar are un impact major asupra dezvoltării economice și a securității alimentare. Deși producția sa este destinată în special piețelor locale, João a început să livreze și către alte insule din arhipelag, în special către cele cu un număr semnificativ de turiști. „Capacitatea de producție și standardele de calitate sunt foarte ridicate”, explică el. „Dacă vom continua în acest ritm, în curând vom putea exporta și în afara Capului Verde.”

Creșterea ofertei de produse locale este benefică pentru comunități, întrucât reduce prețurile și le oferă localnicilor acces la nutrimente esențiale. Bananele sunt deosebit de hrănitoare deoarece conțin cantități mari de fibre și potasiu. Fibrele, de exemplu, ajută la reglarea sistemului digestiv și atenuează deshidratarea provocată de diaree, una dintre principalele cauze ale mortalității infantile. Prin reducerea sărăciei extreme, a malnutriției și a mortalității infantile, programul ajută Capul Verde să contribuie pe plan local la îndeplinirea Obiectivelor de Dezvoltare ale Mileniului.

Roadele acestor eforturi încep deja să se vadă și, dată fiind abordarea dinspre bază către vârf, câștigurile ajung în special la agricultori și la comunitățile locale. Cu mai multe plantații în curs de dezvoltare, este evident că proiectele de microirigații sunt deosebit de importante pentru dezvoltarea socioeconomică și ilustrează angajamentul UE de a promova securitatea alimentară la nivel global și de a încuraja mediile durabile și favorabile incluziunii. O spune și João: „Dacă avem banane, nimeni nu suferă de foame!”²

² Articol preluat de pe website-ul Comisiei Europene: [https://europa.eu/eyd2015/ro/european-](https://europa.eu/eyd2015/ro/european-union/stories/week-40-sharing-fruits-our-labour-cape-verde)

[union/stories/week-40-sharing-fruits-our-labour-cape-verde](https://europa.eu/eyd2015/ro/european-union/stories/week-40-sharing-fruits-our-labour-cape-verde), accesat la data de 6.01.2015;

Activitatea 1. Hrană – istoric

Această activitate va fi dedicată introducerii tinerilor în tematica propusă de proiect și de activitatea de formare. Veți explora firul istoric al hranei și veți reflecta cu privire la procesele sale de evoluție.

Plan

1. Introducere. Brainstorming
2. Grupuri tematice de discuție
3. Să reflectăm!

Introducere. Brainstorming. Lectură

Poți debuta această sesiune cu prezentarea temelor pe care le veți aborda împreună. Apoi, le vei putea afișa întrebări cheie, care vor reprezenta motorul următoarelor activități. Următorul pas constă în afișarea întrebărilor de mai jos. Oferă-le tinerilor 5 minute să le citească și să se gândească la câteva răspunsuri:

- *Cum a fost schimbat sistemul de hrană? Cum au afectat aceste schimbări stilul de viață sau sănătatea? Au fost benefice aceste schimbări pentru umanitate?*
- *În ce fel sunt conectate sistemele de hrană cu scăderea sau creșterea numerică a populației?*
- *Care a fost rațiunea industrializării*

sistemelor de hrană? Și-a atins scopul?

- *Care sunt costurile ascunse ale produselor alimentare foarte accesibile?*
- *Cine controlează sistemul de hrană?*
- *Ce lecții pot fi învățate din istoria hranei?*

Oferă-le tinerilor suficiente indicii astfel încât să poată genera cel puțin 10 evenimente sau schimbări în sistemul de hrană. Le vor revizui pe parcursul activității, așadar nu trebuie să le ceri acuratețe factuală în întregime. Notează răspunsurile lor pe post it și afișează-le pe tablă/flipchart.

Grupuri tematice de discuție

Împarte participanții în 3 grupuri. Task-ul fiecărui grup va fi să citească unul dintre textele din Anexa 1 și să extragă ideile principale. După 15 minute cere-le să delege un reprezentant de echipă care să prezinte întregului grup ideile principale.

După ce fiecare echipă își prezintă rezultatele, cere-le să caute evenimentele majore care definesc perioadele pe care le-au explorat în timpul lecturii și spune-le să le noteze pe post-it. Cere-le să le lipească pe flipchart/tablă. Pe bază noilor informații obținute, întreabă-i dacă rămân la părerile exprimate în timpul activității de brainstorming sau dacă și le-au schimbat.

Să reflectăm! *Ce lecții ar trebui să învățăm din istoria hranei?*

Ultima parte a acestei activități are ca scop stimularea tinerilor să se gândească în mod critic la lecțiile care trebuie învățate după explorarea istoriei sistemului de hrană. Oferă-le câteva minute de gândire și spune-le să-și noteze pe caiet opiniile. După ce expiră timpul, întreabă în sală dacă se oferă voluntari pentru a-și împărtăși opiniile. Oferă-le șansa tuturor care își doresc să se exprime și discutați împreună părerile lor. Încercați să trageți niște concluzii ale sesiunii pe baza discuției finale.

Activitatea 2 -Agricultură și ecosisteme

Această activitate va fi dedicată înțelegerii legăturii strânse dintre ecosisteme și agricultură. De asemenea, este foarte importantă parcurgerea și înțelegerea primului modul (vezi **Istoricul Hranei**) pentru a putea trece la înțelegerea și aplicarea informațiilor din acest modul.

Plan

1. Hrană, agricultură și ecosisteme (grafic și lectură)
2. Probleme în agricultură
3. Evaluarea și abordarea problemelor în agricultură
4. Sisteme alternative

1. Hrană, agricultură și ecosisteme

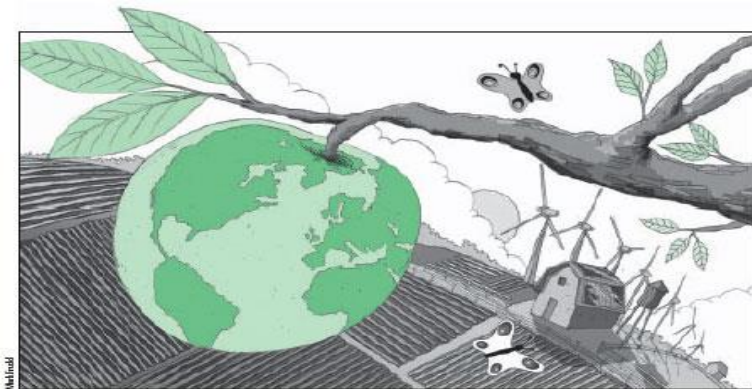
Separă participanții în grupe de 5 și oferă fiecăreia o copie a anexei 2 – **Hrană și ecosisteme**. Sarcina lor este să se gândească la componente ale ecosistemelor care sunt esențiale pentru produsele alimentare precum apă dulce, organisme benefice (polenizatori, răme) și/sau un climat stabil. Elevii își vor scrie răspunsurile pe anexa oferită. Rolul acestui exercițiu este de a înțelege importanța fiecărui factor din ecosistem pentru hrana de zi cu zi. 15 minute vor fi acordate acestei activități. Ulterior, o sesiune plenară va fi organizată pentru a discuta ideile și părerile elevilor.

Pasul al doilea al acestui exercițiu constă în parcurgerea textelor din **anexa 3**. Fiecare echipă va avea o copie a acesteia. 15 minute vor fi lăsate la dispoziție fiecăreia pentru a parcurge, discuta textele și pentru a reveni

asupra tabelului de la anexa 2. Organizează o nouă sesiune plenară în care să comentați textele și modificările (dacă există) pe care le aduc graficelor.

Posibile întrebări pentru această sesiune plenară:

- *Sunt idei pe care nu le-ați inclus inițial, dar acum par relevante pentru lista voastră?*
- *Care sunt acestea și de ce ați opta pentru ele?*
- *Cu excepția agriculturii, mai sunt și alte beneficii pe care ecosistemul le poate oferi?*

2. Probleme în agricultură

Acest modul va fi destinat discutării problemelor legate de agricultură și impactul pe care îl au asupra mediului înconjurător.

Primul pas al acestui modul va consta în parcurgerea textelor ce țin de problemele în agricultură. Cel mai bine este ca participanții să fie împărțiți în grupe de lucru din nou (fie sunt menținute cele create anterior). Oferă fiecărei echipe câte o copie a anexei 3 și acordă-le 5-7 minute pentru a parcurge textele. Deschide o sesiune plenară în care tinerii să prezinte ideile principale din acestea. În aceleași echipe vor lucra și sarcinile următoare: **Evaluarea problemelor** și **Abordarea problemelor**. Pentru Evaluarea Problemelor oferă-le câte un exemplar din anexa 4 și spune-le că au 10 minute la dispoziție pentru a răspunde la întrebări. După ce timpul se epuizează, creează două grupe mai mari care să cuprindă câte 2 echipe de lucru (în cazul în care în sală erau 4 echipe; dacă sunt 6 echipe, fiecare grupă va avea 3 în componența sa ș.a.m.d). Spune-le să își împărtășească răspunsurile. În timpul acesta, tu vei alege din lista de probleme de pe fișa *Evaluare problemelor* (**Anexa 4**) două probleme pe care fiecare grup mare (din cele noi create) să le abordeze și pentru care să creeze un plan de abordare pe baza **Anexei 5**. La final, spune-le să își delege un reprezentant de echipă care să prezinte planul fiecăreia și cere-le să aducă sugestii sau critici una alteia după ce își ascultă planurile de abordare. Rezervă 60 de minute pentru această activitate – 20 pentru elaborarea planului și 40 pentru prezentare și dezbateră propriu-zisă.

3. Agricultură sustenabilă

Pentru că acest material a fost realizat tocmai pentru a promova acest tip de agricultură, ar fi bine să îți rezervi câteva minute exclusiv acestei teme pentru a o putea explora și pentru a fi sigur/ă că tinerii înțeleg conceptul de sustenabilitate în legătură cu această activitate economică.

Primul pas va consta în afișarea definiției sustenabilității: „Asigurarea resurselor necesare generației curente fără a compromite accesul generațiilor următoare la resurse pentru a-și satisface nevoile”. Discută cu tinerii această definiție. Întreabă-i dacă sunt de acord cu ea, dacă au argumente pro sau contra. În funcție de răspunsurile lor, discuția se poate prelungi, însă asigură-te că ai timp și pentru următorul pas al acestei activități. Acesta constă în alăturarea sintagmei “agricultură sustenabilă” sub definiția sustenabilității. Organizează un brainstorming și cere-le participanților să se gândească la activități sau comportamente economice care au legătură cu acest tip de agricultură. Asigură-te că îți oferă argumente bazate pe informațiile primite în activitățile anterioare. Pasul al treilea va consta în identificarea tehnicilor efective de a realiza agricultură sustenabilă. Poți utiliza ca material suport **anexa 6**. După ce o parcurgeți împreună, identificați alte metode și tehnici care s-ar potrivi agriculturii sustenabile. Întreabă-i dacă le cunoșteau sau dacă au văzut aceste metode și tehnici aplicate în realitate.

Activitatea 3. Stilul de alimentație și influențele externe

Având în vedere că până acum activitățile anterioare au fost create în scopul educării participanților pe teme ce țin de producția hranei într-un mod durabil și de povestea din spatele acestui concept, activitatea 3 propune o schimbare de paradigmă mai ales că grupul țintă este format din tineri aflați în plin proces de formare. În acest modul, vor fi propuse o serie de activități care au ca obiect stilul de alimentație și influența pe care diverși factori externi o au asupra noastră în momentul în care alegem anumite produse.

Planul Modulului:

1. Brainstorming – Ce și de ce am consumat ieri?
2. Factorii care influențează alegerea produselor pe care le consumăm
3. Joc: Stațiile

1. Brainstorming – ce și de ce am consumat ieri?

În cadrul acestei activități vă veți gândi împreună la o serie de influențe privind alegerea produselor pe care le consumăm. Poți începe activitatea aceasta întrebându-i pe tineri ce au mâncat cu o zi în urmă și de ce au ales acele produse. Notează răspunsurile lor pe tablă, grupându-le pe categorii de factori (pe care, în acest moment, nu le numești și nu le afișezi). Stimulează-i pe ei să identifice fiecare categorie pe baza exemplelor date. De exemplu, acestea ar putea fi: factorul individual, factori sociali, factori legați de mediul în care tinerii au acces la hrană (școală, cantină, acasă), promovarea produselor (reclame, publicitate), politicile publice (cele agricole, de dezvoltare rurală).

2. Factorii care influențează alegerea produselor pe care le consumăm

Împarte participanții în 3 echipe cărora le vei împărți câte două carduri cu texte legate de factorii care influențează alegerea produselor pe care le consumăm (**Anexa 7**). Oferă-le câteva minute la dispoziție pentru a le parcurge, și, apoi, discutați-le. În funcție de fiecare categorie de factori discutați, spune-le să-și împărtășească experiențele. De exemplu, atunci când vine vorba de influențele personale în alegerea produselor pe care le consumă, ei ar putea aduce în discuție textura sau gustul anumitor feluri de mâncare sau motive culturale, care țin de valorile lor și care îi determină să evite anumite produse. Atunci când vine vorba de factorii sociali, tinerii ar putea spune că aleg să consume anumite feluri de mâncare în funcție de locurile în care își petrec timpul liber cu prietenii sau activitățile în care sunt implicați. De altfel, stilul de alimentație mai poate depinde și de mediu. Așteaptă-te ca aceștia să îți numească produse oferite prin serviciile școlare/cantine. Un alt factor important care va fi dezbătut în această activitate este costul produselor care poate fi un subiect foarte sensibil atât pentru tineri, cât și pentru familiile din care provin. Abordează această categorie cu precauție și respect pentru intimitate. În ceea ce privește promovarea produselor alimentare, întreabă-i pe participanți dacă modul în care acestea sunt ambalate sau publicitatea care li se face le influențează decizia de a le consuma. În ceea ce privește politicile publice, este foarte posibil ca tinerii să nu aibă experiențe foarte multe în această zonă. Prin urmare, extinde puțin aria întrebărilor spre cunoscuții sau familiile lor. Mai exact, întreabă-i dacă familiile lor sau prietenii își aleg produsele pe care le consumă în funcție de politicile publice curente.

3. Joc: Stațiile

Organizează patru așa-numite „stații” în sala de clasă în care se desfășoară acest curs. Marchează fiecare stație cu o etichetă, o coală de hârtie cu următoarele categorii de factori:

1. **Individual**
2. **Social**
3. **Mediul**
4. **Promovare**
5. **Politici publice**

Întreabă-i pe tineri care factor cred că are cea mai mare influență asupra stilului nostru de alimentație și spune-le să se poziționeze în jurul categoriilor pentru care optează. De asemenea, cere-le să își argumenteze pozițiile. După ce își exprimă argumentele, întreabă-i în ce domeniu ar interveni (în funcție de categorie) dacă ar avea posibilitatea sau și-ar dori să influențeze modul în care oamenii se hrănesc. Și în acest caz, tinerii se vor poziționa lângă categoria pentru care optează și își vor justifica ideile și sugestiile.

Activitatea 4 – Grădini școlare

Această activitate vizează partea practică a acestui toolkit. Dacă până acum au fost propuse activități care constă în informarea și educarea tinerilor cu privire la alimentație și agricultură sustenabilă, aceasta va viza crearea unui spațiu în interiorul comunității școlare de care să poată beneficia toți elevii pentru a aplica noțiunile pe care le studiază la materiile de specialitate.

Cum poți crea o grădină în comunitatea școlară?

În primul rând, încearcă să identifici un loc bun pentru a organiza activități în aer liber, care să beneficieze de lumină solară și care să aibă un sol fertil pentru plantele pe care le vei studia cu elevii. Nu trebuie să fie un spațiu de dimensiuni foarte mari, important este ca fiecare elev/ă să aibă posibilitatea de a se bucura de activitățile practice. O alternativă pentru varianta de mai devreme, ar fi să identifici un spațiu mai mare care să poată fi organizat astfel încât fiecare clasă să aibă o parcelă de care să se poată bucura. Asigură-te că ai sprijinul unor colegi, profesori sau chiar persoane care sunt active în domeniul agriculturii pentru a putea pune bazele grădinii. De altfel, delimitarea spațiului și decorarea acestuia poate fi realizate chiar cu sprijinul elevilor. Este foarte important ca înainte de această activitate să procurați o serie de instrumente care să le permită elevilor să se implice în

activități (mănuși, greblă, lopată, cultivator de mână, teste PH pentru sol sau oricare alte instrumente pe care le consideri importante pentru activitatea ta).

Ce activități ați putea derula?

Dupa crearea spațiului cu elevii, probabil că una dintre primele activități ar fi plantarea unor semințe. Pot fi semințe chiar de legume pe care nu le veți trata cu substanțe chimice, tocmai pentru a le urmări evoluția. De altfel, puteți să puneți bazele unui jurnal pentru a urmări cum se dezvoltă. Cum orice plantă are nevoie să fie îngrijită, puteți ieși în timpul orelor practice pentru a le curăța și a le uda. Pentru a face activitățile și mai interesante, puteți organiza orele în aer liber alături de elevi din clasele primare care să lucreze în echipe cu cei mai mari. În acest fel, elevii mai mari le-ar putea împărtăși celor mai tineri lucrurile pe care le-au învățat din proprie experiență.

Alte activități care s-ar putea desfășura în afara clasei, în spațiul creat în comunitatea școlară, ar putea consta în explicarea elementelor unei plante prin indicații reale, utilizând produsele din grădina voastră. De asemenea, puteți aduce un microscop pentru a putea explora mai multe detalii.

O altă activitate ar putea consta în invitarea unui agricultor local care să le prezinte elevilor produsele sale, realizate într-o manieră durabilă. Ați putea pune chiar bazele unei mici sere cu sprijinul acestuia.

Alte sfaturi:

- Sticlele de plastic reciclate pot conține plante și pot fi folosite drept canale de irigare care filtrează apa: pune sticlele unele sub altele, iar fiecare plantă va fi irigată.
- Poți crea mici sere suspendate de o sfoară care este prinsă de un cui în cel mai înalt punct al peretelui. Serele pot fi create din recipiente de plastic pe care le refolosești.

Cum poți folosi materiale reciclabile pentru a crea o mică grădină?

De exemplu, poți utiliza cutiile de carton prin decuparea lor pe latura mai extinsă astfel încât să obții una sau două spații în formă de dreptunghi. Umples cele două spații cu pietriș pe partea inferioară, iar, apoi adaugă compost până sus. Apoi, adaugă semințele de plante/legume în amestec și acoperă-le cu încă un strat de compost. Îți mai trebuie doar răbdare, iar mini grădina ta va prinde viață.

Această activitate este recomandată pentru zilele în care vremea nu este favorabilă organizării activităților în aer liber.

Anexa 1

Agricultura și zorii civilizațiilor

Cele mai multe societăți moderne industrializate depind de agricultură (culturi și creșterea animalelor) pentru hrană și alte nevoi. Agricultură a fost practică în mod sporadic de aproximativ 10000 de ani, dar fixată pe scară largă de doar 5000 de ani. Chiar dacă este un fenomen relativ recent, agricultura a avut și continuă să aibă efecte profunde asupra societăților umane.

Paleoantropologii estimează că Homo sapiens – ființele umane moderne din punct de vedere anatomic – își au originea acum 150 000 de ani. De-a lungul istoriei, oamenii și-au obținut hrana prin vânărea animalelor (incluzând megafauna preistorică precum mamuți, rinoceri și elani giganti) sau culegerea plantelor sălbatice. Cercetări recente sugerează că strămoșii noștri trăiau mai bine de 70 de ani, aveau un stil de viață sănătos, bogat în fructe, legume, sărac în proteine și grăsimi sănătoase (deși nu au ales acest stil, însă doar aceste posibilități de a se hrăni erau disponibile) și nu au suferit de boli cronice cauzate de modul de a se hrăni, foarte întâlnite astăzi.

Se presupune că în 11 000 î.Hr oameni au început o trecere treptată de la un stil de viață de vânător-culegător spre cultivarea plantelor și creșterea animalelor pentru a obține hrană. Se presupune că tranziția spre agricultură a avut loc prima oară în anumite părți ale lumii incluzând Orientul Mijlociu unde se pare că a trăit una dintre cele mai vechi civilizații. În 6000 î.Hr. au fost domesticite cele mai multe dintre animalele

cu care suntem astăzi obișnuiți în gospodăriile curente. În 5000 î. Hr., agricultura era practică în fiecare continent cu excepția Australiei.

Ce a stimulat această trecere? Este foarte probabil ca schimbările climatice să fi cauzat o penurie de resurse, creșterea populației să fi dus la o cerere mai mare de hrană decât s-ar fi putut recolta, iar inovația în recoltare și tehnologia de procesare să fi făcut din agricultură o alternativă viabilă.

Cum a schimbat agricultura viața civilizațiilor? În anumite părți ale lumii, agricultura se poate să fi cerut mai mult timp și energie decât activitatea de culegere și vânăre, dar, de asemenea, a asigurat rezerve mai mari și mai stabile, oferind de la 10 până la 100 de ori mai multe resurse de hrană pe hectar. Efectul agriculturii asupra producerii de hrană a stimulat o creștere extraordinară a populației globale, de la aproximativ 4 milioane de oameni în anul 10 000 î.Hr. la 50 de milioane în anul 1000 î. Hr și aproximativ 200 de milioane la începutul erei noastre. Pentru că agricultura a legat populațiile de teritoriile lor, cea mai mare din această creștere s-a concentrat în ținuturile dens populate. În anul 6500 î. Hr, orașe cu mii de locuitori erau frecvent întâlnite în Orientul Mijlociu. În anul 3000 î. Hr, Uruk – probabil primul oraș al lumii, aflat în ceea ce numim astăzi Irak – a fost adăpost pentru aproximativ 50 000 de oameni. Pe măsură ce orașele au început să obțină mai mult decât necesarul lor de hrană pentru a-și asigura existența, responsabilitatea de a distribui surplusul și alte resurse a creat inegalități sociale.

Cicluri de creștere și decădere

Cu toate că agricultura a reprezentat o forță motrice spre creșterea civilizațiilor, nu a existat niciodată un mecanism care să protejeze de colaps. De-a lungul istoriei, sistemele de hrană ale societăților s-au balansat între perioade de prosperitate și perioade dificile. Creșterile în producția de hrană globală au concurat cu degradarea resurselor, creșterea populației, schimbări climatice, secete, inundații, boli, războaie și multe alte fenomene care, periodic, au plonjat populația globală spre foamete. Precum alți omologi moderni, fermierii au prelucrat pământul în moduri care au epuizat solul fertil. Inovațiile tehnologice precum irigațiile (în jurul anului 6000 î. Hr) și plugul (în jurul anului 3000 î. Hr.) au condus spre câștiguri în productivitatea și creșterea populațiilor, dar, deseori, au înrăutățit fertilitatea pe termen lung a solului prin eroziune și alte mijloace. Așa cum spunea și un expert geograf „în istoria civilizației aratul a fost mult mai distructiv decât sabia”. Din moment ce practicile pe termen lung au „slăbit” terenurile agricole de fertilitatea lor, multe dintre orașe au devenit dependente de terenuri îndepărtate pentru hrană. De exemplu, pământul care înconjură Roma și-a pierdut fertilitatea la începutul erei noastre. Romanii au ajuns să se bazeze pe expedierea grâului de la 1000 de mile distanță, din Egipt și Nordul Africii. Comentând modul în care depedența pe surse de hrană îndepărtate poate lăsa o regiune vulnerabilă din punct de vedere politic și economic, împăratul roman Tiberius scria: „existența locuitorilor Romei este zilnic la mila valurilor și furtunilor incerte”. Precum Sumeria și Grecia, declinul Romei a fost influențat și de solurile nefertile și proviziile sărace de hrană. După căderea Imperiului Roman, un climat favorabil a sprijinit creșterea agriculturii europene. În anul 1300, populația Europei a ajuns la 80 de milioane, iar populația globală la 360 de milioane. Acesta a fost momentul în care Europa a atins pragul pe care sistemul său de agricultură îl putea suporta. De-a lungul următoarelor secole, vremea rea, schimbările climatice și solul degradat au scăzut producția agricolă. Unele părți ale Europei au căzut

periodic în foamete în timp ce proviziile de hrană erau insuficiente în raport cu populația aflată în creștere. În secolul al XVII-lea, fermierii europeni au stimulat creșterea recoltelor prin promovarea utilizării îngrășămintelor naturale, tehnicii rotației culturilor, culturile de acoperire și alte practici care îmbunătățesc fertilitatea solului – dar, ca înainte, creșterea populației a depășit proviziile îmbunătățite de hrană, lăsând mulți oameni în pragul malnutriției. În 1798, economistul britanic Thomas Malthus menționa că gradul de creștere a populației va depăși producția de hrană, conducând umanitatea în perioade lungi de foamete. Între 1650 și 1850 populația globală s-a dublat ajungând de la 550 de milioane la 1,2 miliarde. În 1900 a atins 1,65 miliarde. Au fost mulți factori care au dus la o scădere a ratei mortalității incluzând ceea ce s-a numit „evoluție agricolă globală”. Plante importate din America precum porumb, cartofi dulci, manioc s-au împrăștiat rapid pe glob. Unii academicieni sugerează că nutriția îmbunătățită asigurată de culturile prolifiche au ajutat la prevenirea bolilor. Alții oferă credit transportului rece, tehnicilor îmbunătățite de preservare a alimentelor perisabile și o infrastructură aflată în plină dezvoltare. Aceste inovații le-au permis fermierilor să își expedieze surplusul pe distanțe mari. Din 1850, o mare parte din aceste produse au venit din SUA unde climatul favorabil și solurile fertile le-au permis fermierilor americani să producă un surplus suficient de cereale și, ulterior, carne pentru a aproviziona o mare parte din Europa. Inovațiile tehnologice au stimulat în continuare producția în SUA și în afara granițelor; poate că nimic nu a influențat mai mult decât inventarea fertilizatorilor sintetici (realizați de om) la începutul secolului al XX-lea. Aceste chimicale au îmbunătățit în mod dramatic recoltele (cel puțin pe termen scurt), atât de mult încât populația globală a crescut de la 1.6 miliarde la 6 miliarde în secolul al XX-lea. Utilizarea acestor chimicale a devenit simbolul agriculturii moderne.

Industrializarea sistemului de hrană al Statelor Unite ale Americii

Sistemul de hrană industrializat al SUA a fost întemeiat în mai puțin de un secol. În această scurtă perioadă, sistemul de hrană a fost supus unei transformări mai mari decât a experimentat în cei 10 000 de ani anteriori.

La începutul secolului al XX –lea, mai mult de jumătate dintre americani fie erau fermieri, fie trăiau în comunități rurale. Pentru a alimenta noua economie industrializată a SUA, s-a crezut că americanii ar trebui eliberați de truda muncii agricole astfel încât să intre pe piața muncii în birouri și fabrici, iar hrana și activitatea agricolă avea nevoie să fie mai ieftină pentru ca populația americană să își permită produsele oferite de industriile emergente. Industrializarea sistemului de hrană american, caracterizat, câteodată, de specializare, simplificare, mecanizare, rutină, standardizare și consolidare a avut drept scop atingerea acestor obiective prin transformarea lanțului de aprovizionare.

Înainte de Cel de-al doilea Război Mondial, cei mai mulți dintre fermierii din SUA au cultivat o varietate de recolte și au crescut diferite animale în ferme diversificate. Pe măsură ce sistemul de hrană a devenit mai industrializat, fermierii au abandonat sistemele agricole diverse în favoarea operațiunilor care separau culturile de animale. Specializarea în sistemul de hrană este bazat pe ideea că fermele și alte operațiuni pot fi mai eficiente prin orientarea spre mai puține sarcini. Astăzi, producția recoltelor este caracterizată de monoculturi de soia și porumb – câmpuri plantate cu o singură specie pentru un sezon, în mod normal, pe un teren mare. În același

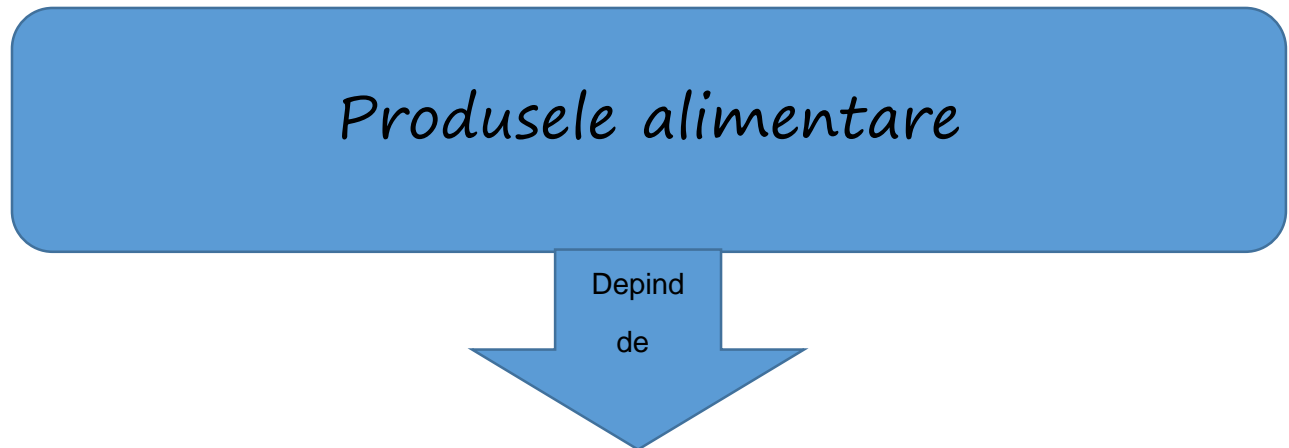
timp, lanțul de aprovizionare cu vită este separat în mai multe categorii: înmulțirea și perpetuarea raselor de vită, creșterea acestora pe pășune, creșterea culturilor pentru a le hrăni, depozitarea și transportul grânelor, transportul vitelor și organizarea lor în crescătorii urmate de procesarea cărnii.

Pe măsură ce producția și procesarea au devenit mai specializate, iar munca a devenit mai simplă. Acest lucru a permis mecanizarea – înlocuirea muncii omului și a animalului cu aparate care pot ajuta în sarcini de rutină, precum însămânțarea și recoltarea. Producția a devenit din ce în ce mai dependentă de resurse realizate în afara fermelor precum chimicale agricole și combustibili fosili. Monoculturile, de exemplu, au condus la o dependență și mai mare de fertilizatorii sintetici și pesticidele chimice; din 1948 în 2008, utilizarea chimicalelor agricole a crescut mai mult de cinci ori. În producția de hrană animală, hormonii și antibioticele au fost introduse pentru a grăbi creșterea animalelor de carne. Aceste noi tehnologii au făcut producția mai predictibilă.

Industrializarea sistemelor de hrană a fost de succes în asigurarea unor provizii mari de hrană dat fiind faptul că nu presupune mult efort uman. **În orice caz, aceste beneficii au adus costuri mai mari pentru sănătatea publică, echitatea socială, bunăstarea animalelor și mediul natural.**

Hrana și ecosistemele

- Produsele alimentare depind, în mare parte, de ecosisteme – de organisme care trăiesc în mediul lor fizic și de interacțiunile din cadrul acestuia.
- Listați în prima coloană de mai jos, componente sau părți ale ecosistemelor care sunt importante pentru produsele noastre alimentare. Luați în considerare atât componente biologice cât și fizice (fără viață).
- În a doua coloană, scrieți motivele pentru care fiecare componentă numită în stânga este importantă pentru produsele alimentare. De exemplu, solul este o parte a ecosistemelor care asigură plantele cu apă, nutrienți și suport pentru rădăcini.

Părți sau componente ale ecosistemului

De exemplu: solul

This image shows a full page of primary-ruled paper. It features multiple sets of horizontal dashed lines spaced evenly down the page, providing a guide for handwriting practice. The lines are black on a white background.

De ce sunt acestea importante pentru produsele alimentare?

Asigură plantelor apă, nutrienți și suport pentru rădăcini.

This image shows a full page of white paper with horizontal dotted lines, typical of primary school writing paper. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Anexa 3

Probleme de mediu, de sănătate, sociale și economice

Industrializarea agriculturii (vezi modulul anterior) a adus schimbări majore în modul în care hrana este produsă astăzi. Cu toate acestea, multe dintre practicile care au apărut în timpul acestui proces au un impact asupra sănătății, ecosistemelor și echității sociale; ele pot avea consecințe și asupra fermierilor și capacității lor pe termen mediu și lung de a produce alimente.

Îngrășămintele chimice și ecosistemele

Dependența mare de substanțele chimice agricole este o cale prin care practicile asociate cu agricultura industrială pot avea un impact asupra ecosistemelor acvatice și terestre.

Pentru a asigura culturilor nutrienți, unii fermieri utilizează fertilizatori naturali sau tratați. Atunci când acești nutrienți depășesc nevoile plantelor sau sunt utilizați la scurt timp după ploaie, excesul poate ajunge în pânda freatică sau în căile navigabile din apropiere. Poluarea cu nutrienți în ecosistemele acvatice contribuie la dezvoltarea algelor nocive care epuizează oxigenul din apă creând regiuni subacvatice lipsite de viață. La nivel global, fertilizatorii sintetici bazați pe nitrogen și intensitatea ridicată a producției de carne sunt printre cei mai mari contribuitori la poluarea cu nutrienți. De asemenea, pesticidele agricole pot avea un impact negativ asupra ecosistemelor din jur.

În timp, multe specii de insecte și plante pot dezvolta rezistență la pesticide utilizate împotriva lor. Fertilizatorii chimicali pot degrada fertilitatea solului pe termen lung. Aceste efecte adverse pot crea un “efect tip bandă de alergat” conform căruia fermierii au nevoie în continuu să utilizeze substanțe chimice pentru a ajunge la rezultatele dorite.

Substanțele chimice și sănătatea

Oamenii pot fi expuși pesticidelor prin inhalare, contact direct, apă contaminată sau reziduri pe sau în alimente. În funcție de pesticid, efectele posibile pe termen lung pot include riscuri de apariție a anumitor tipuri de cancer sau afecțiuni ale sistemului endocrin ori nervos. Persoanele care lucrează în agricultură se pot pune în fața unor riscuri de sănătate prin expunerea la pesticide.

Pierderea biodiversității

Utilizarea masivă a insecticidelor (un anumit tip de pesticide care controlează insectele dăunătoare) și alte substanțe chimice poate avea un impact neintenționat asupra biodiversității și chiar asupra unor organisme benefice precum polenizatorii și prădătorii de dăunători. Recent, roiurile de albine au suferit un declin dramatic, iar oamenii de știință sunt nesiguri în privința cauzelor, dar iau în calcul utilizarea pesticidelor.

Monoculturile, utilizate adesea în SUA, dar și în Europa, contribuie la pierderea biodiversității. Acestea pot înlocui habitatele cu organisme uniforme genetic. În locurile în care monoculturile sunt crescute într-un locație cu plante cu flori, polenizatorii pot rămâne fără nectar suficient pentru a supraviețui.

Schimbările climatice

Agricultura a fost întotdeauna afectată de climă, dar a și contribuit la schimbare ei. Pe baza unor proiecții, sunt așteptate schimbări de temperatură, precipitații și evenimente meteorologice severe care vor reduce recoltele în multe regiuni ale lumii în curs de dezvoltare, preponderent în Africa Sub-Sahariană și părți ale Asiei. Multe zone din aceste regiuni deja se luptă cu insecuritatea alimentară. Studii recente arată că temperatura globală aflată în creștere din

1980 a redus culturile de porumb și grâu. Este dificil de măsurat efectul net pe termen lung al schimbării climatice în productivitatea agricolă. În ciuda acestor incertitudini, schimbările climatice sunt în general privite drept o amenințare majoră la sănătatea publică, echitate, securitatea hranei, apa potabilă și ecosisteme. Se prevede o creștere a secetelor, valurilor de căldură, inundațiilor, urganelor și alte evenimente meteorologice cu efecte de anvergură asupra omenirii. La nivel global, agricultura contribuie cu 14% din totalul emisiilor de gaze de seră cauzate de om. Despăduririle și utilizarea pământului, incluzând păduri tăiate pentru a cultiva, contribuie pentru cu 19%.

Epuizarea resurselor

Resursele naturale, inclusiv solul fertil, pânză freatică, fosfații (mineral folosit în crearea unor fertilizatori chimicali) sau combustibilii fosili sunt utilizați la o rată mai mare decât se pot regenera în mod natural. Multe dintre aceste resurse sunt aproape sau au depășit deja punctul în care rata lor de extracție începe să scadă. În forma sa curentă, agricultura este dependentă de toate aceste resurse și este un contribuitor major al declinului lor. Posibilitatea ca acestea să nu mai fie ușor dobândite ridică temeri asupra costurilor pe termen lung și disponibilitatea hranei.

Terenurile arabile sunt o resursă naturală care necesită eforturi de conservare. În fiecare zi, hectare întregi dispar pentru a face loc suburbiilor. Acest lucru distruge ecosistemele, economiile locale și capacitatea globală de a ne asigura hrana. Un teren arabil bine administrat poate oferi multe beneficii ecosistemelor precum asigurarea habitatelor pentru animalele sălbatice, controlul inundațiilor sau menținerea calității aerului.

Anexa 4

Evaluarea problemelor

Task:

- **Lucrați în grup**
- **Citiți notițele privind problemele din agricultură listate mai jos și răspundeți la întrebările următoare.**
 - Impactul fertilizatorilor asupra mediului acvatic
 - Impactul pesticidelor asupra ecosistemelor
 - Impactul substanțelor chimice asupra sănătății
 - Impactul pesticidelor asupra biodiversității
 - Impactul monoculturilor asupra biodiversității
 - Impactul agricol asupra schimbărilor climatice
 - Epuizarea solului fertil
 - Epuizarea resurselor naturale
 - Epuizarea fertilizatorilor minerali
 - Epuizarea terenurilor agricole

Care dintre aceste provocări credeți că este cea mai urgentă? De ce?

.....

.....

.....

Care dintre aceste provocări credeți că este ușor de abordat? De ce?

.....

.....

.....

Care dintre aceste provocări credeți că este greu de abordat? De ce?

.....

.....

.....

Dacă ați primi finanțare pentru rezolvarea uneia dintre problemele enumerate mai sus pe care ați alege-o? De ce?

.....

.....

.....

Anexa 5

Abordarea problemelor

Task:

- Lucrați în grup.
- Copiați problema repartizată mai jos.
- Decideți împreună dacă problema este de sănătate, de mediu, socială sau economică. Ar putea intra în mai multe categorii. Notați răspunsul și explicați alegerea făcută.
- Gândiți-vă la un plan de abordare a problemei și descrieți-l în spațiul de mai jos. Imaginați-vă că aveți bugetul necesar pentru a-l realiza. El ar putea include fermieri, corporații, consumatori, politicieni sau oricare alți actori importanți pentru sistemul de hrană. Planul ar putea consta într-o reformă a practicilor industriale, o politică publică, o schimbare a comportamentelor consumatorilor, educarea oamenilor, dezvoltarea de noi tehnologii sau orice combinație între aceste exemple.
- Imaginați-vă ce provocări ar putea apărea în implementarea planului. Notați răspunsurile mai jos.

Problema noastră:

.....

.....

Este o problemă de sănătate, de mediu, socială și/sau economică? Explicați alegerea!

.....

.....

.....

Planul nostru de abordare a problemei:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Ce provocări ați putea întâmpina? Cum le-ați aborda?

.....

.....

.....

Anexa 6

1. Rotirea culturilor înseamnă cultivarea aceluiași tip de plante pe același strat doar un anumit număr de sezoane. Este o practică aplicată de grădinari și fermieri.

Plantele fac parte din diverse familii, membrii acestora având caracteristici comune în ceea ce privește nevoile de hrană, condițiile de creștere, dăunătorii și bolile care le atacă. De exemplu, roșiile și ardeii fac parte din aceeași familie (Solanaceae) și au tendința de a consuma din sol aceleași substanțe și de a fi atacate de aceiași dăunători. Pentru a evita să se întâmple acest lucru și pentru a realiza un mai bun control al dăunătorilor, se poate aplica metoda rotirii culturilor.

Avantajele acestei practici sunt următoarele:

- ✓ se realizează controlul dăunătorilor și al bolilor;
- ✓ se evită epuizarea resurselor;
- ✓ se menține fertilitatea solului;
- ✓ există efecte benefice asupra structurii solului;
- ✓ se reduce eroziunea solului;
- ✓ se reduce necesitatea utilizării insecticidelor, fungicidelor și fertilizatorilor chimici.

2. Pentru a se dezvolta, a face flori sau fructe, plantele au nevoie în primul rând de azot, fosfor, potasiu care trebuie să se găsească în cantități corespunzătoare în sol. Pe lângă acestea mai există și alte substanțe necesare lor: calciu, magneziu, fier, zinc, cupru etc. Existența lor în sol contribuie la fertilitatea acestuia. Însă cum nimic nu e perfect, se poate întâmpla ca plantele tale să nu beneficieze de una sau de mai multe substanțe necesare. În comerț există fertilizatori chimici, însă avantajele utilizării unor **fertilizatori naturali** sunt:

- ✓ protejarea solului, mediului, plantelor și sănătății tale;
- ✓ contribuția la menținerea unui sol sănătos;
- ✓ încurajarea formelor de viață benefice în grădină;
- ✓ prevenirea eroziunii solului;
- ✓ contribuția la fertilizarea solului;
- ✓ reciclarea materialelor;
- ✓ contribuția la realizarea unui bun drenaj al apei;
- ✓ modificarea PH-ului solului în sensul dorit (mai acid sau mai alcalin);
- ✓ stimularea dezvoltării în mod natural a plantelor;
- ✓ plantele devin mai rezistente la boli și dăunători;

3. **Conceptul de plante companion** se întâlnește în special în grădinile mici și în cele organice (ecologice) și se bazează pe ideea că plantele pot beneficia de compania altora. El presupune funcționarea unui întreg sistem interconectat care are scopul de a asigura creșterea și dezvoltarea corespunzătoare a plantelor și de a înlocui folosirea insecticidelor și ierbicidelor chimice prin metode ecologice de prevenție și control al dăunătorilor – atragerea de insecte benefice, păsări și alte animale folositoare.

Beneficiile utilizării acestui sistem sunt următoarele:

- ✓ Fixarea azotului în sol.
- ✓ Stimularea secreției unor substanțe chimice cu rol insecticid sau de respingere a anumitor dăunători.
- ✓ Stimularea secreției unor substanțe chimice care inhibă germinarea, creșterea și dezvoltarea altor plante.
- ✓ Folosirea anumitor plante pe post de capcane pentru dăunători și distragerea lor de la culturile principale

Anexa 7

Influențele individuale

Influențele individuale au legătură cu motivele personale pentru care oamenii aleg să consume anumite produse. În anchete sociologice, aceștia consideră gustul drept cel mai important factor în alegerea alimentelor. În realitate, acest concept, „gustul”, presupune un amestec între miros, aromă și textură. Testele de laborator au demonstrat că, în general, combinațiile de grăsimi și zahăr sunt cele mai atractive din punctul de vedere al aromelor.

Alte influențe personale asupra modului de alimentație sunt veniturile, genul, vârsta sau chiar existența unor tulburări de alimentație. Starea de sănătate ar putea limita accesul la anumite produse (alergiile, diabetul).

Cu toate acestea, alegerile în materie de alimente pot fi influențate și de atitudini personale sau valori. Consumatorii preocupați de bunăstarea animalelor și drepturile lor pot refuza să se mai hrănească cu produse din carne.

Influențele sociale

Oamenii cu care ne petrecem timpul pot avea un impact foarte mare asupra modului nostru de a ne hrăni. Există studii care au demonstrat că oamenii au tendința să imite stilurile de alimentație ale prietenilor, familiilor sau colegilor de serviciu/școală. În gospodăriile în care părinții mănâncă frecvent fructe și legume, există șanse foarte mari ca și copiii să facă același lucru. În mod similar, în gospodăriile în care părinții beau în mod frecvent băuturi carbogazoase, există probabilitatea foarte mare ca și copiii să consume la un nivel înalt.

Mediul

În această activitate folosim termenul „mediu” pentru a ne referi la magazine, școli, restaurante, gospodării, grădinile din comunitate sau alte așezări fizice în care costul și disponibilitatea produselor influențează alegerile indivizilor. La nivel de cartier, mediul produselor poate influența disponibilitatea lor în comunitate și cât de ușor sau greu pot intra rezidenții în posesia acestora. Costul și disponibilitatea lor în comunitate sunt, de cele mai multe ori, asociate cu ceea ce rezidenții consumă.

Costurile

Costurile pot fi un factor deosebit de important în stilul de alimentație al indivizilor. În anumite cazuri, cele mai puțin sănătoase produse sunt cele mai ieftine – produsele bogate în grăsimi sau în zahăr au tendința de a costa mai puțin în comparație cu alternativele mai sănătoase precum fructele și legumele. Acest lucru ar putea îngreuna situația consumatorilor cu venituri mici și ar limita posibilitatea lor de a cumpăra produse mai sănătoase.

Promovarea și publicitatea produselor

Împrejurimile noastre includ, de asemenea, mesajele la care suntem expuși prin intermediul reclamelor pe panouri publicitare, la televizor, pe ambalajul produsului și prin alte mijloace media. Publicitatea alimentelor poate avea un efect puternic asupra alegerii alimentare prin inducerea unor idei conștiente și subconștiente de a cumpăra anumite produse. Etichetele produselor alimentare, precum cele care transmit informații despre conținutul nutrițional și procesele de fabricație, pot ajuta consumatorii să facă alegeri alimentare mai informate; cu toate acestea, etichetele pot fi, de asemenea, utilizate ca un instrument de publicitate.

Politicile publice

Politicile elaborate și implementate de state pot avea o influență foarte mare asupra stilului de alimentație a indivizilor, câteodată, prin metode indirecte. De exemplu, subvențiile pe care le oferă statele în agricultură pot influența costurile de producție pentru alimentele produse local și, indirect, prețurile acestora. Dacă un stat subvenționează micile afaceri agricole din plan local, consumatorul s-ar putea bucura de produse de calitate la un preț accesibil.

Bibliografie

Conținutul acestui toolkit a fost realizat cu sprijinul materialelor puse la dispoziție de Johns Hopkins Bloomberg School of Public Health. De asemenea, au fost utilizate și alte platforme complementare.

- ✓ Johns Hopkins Bloomberg, School of Public Health, <http://www.jhsph.edu/research/centers-and-institutes/teaching-the-food-system/>, accesat la 20 noiembrie 2015
- ✓ <http://www.gardeningknowhow.com/special/children/gardening-with-school-age-kids.htm>, accesat la 18 decembrie 2016
- ✓ <http://eathink2015.org/en/lets-grow-gardens-for-all/>, accesat la 13.01.2016

Fotografiile au fost preluate de pe următoarele website-uri:

- ✓ <http://eathink2015.org>
- ✓ <http://Recolta.eu>
- ✓ <http://worldwatch.org>
- ✓ <http://greatschools.org>
- ✓ <http://Dishmaps.org>
- ✓ <http://Foodnetwork.org>
- ✓ <http://jurnalmedia.eu>
- ✓ <http://observatordebacau.org>
- ✓ <http://eatermagazine.ro>
- ✓ <http://competitiondining.com>

Empowering Young People for a Green Future

Proiect finanțat prin Solidarity Fund, cu sprijinul MIJARC World

Asistență și Programe pentru Dezvoltare Durabilă – Agenda 21
București, Str. Mircea Vulcănescu, nr. 2-4, sector 1, București
Tel/fax: +40-21-311-40-76
email: office@agenda21.org.ro; agenda21_ro@yahoo.com
Ianuarie 2016

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod necesar poziția oficială a MIJARC World.